

Béres L. Attila

Nagy családi körben emlékeztünk és terveztünk

A Fővárosi Örmény Klub januári műsorára késve érkezőknek már csak állóhely jutott a Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál konferenciatermében. A rendező Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzat meghívójában szereplő Dr. Szentpétery Tibor, valamint Dr. Szarka György nevére zsúfolásig megtelt a terem. A jelenlévők nem csalódtak a programban.

A klub háziasszonya, dr. Issekutz Sarolta, a rendező önkormányzat elnöke köszöntő szavai után bejelentette, a II. kerületi Örmény Önkormányzat döntött arról, hogy Dr. Szentpétery Tibort a kerület díszpolgárának jelöli, és halálának tízedik évfordulója előtt, már ez évben emléktáblát kíván állítani az Orlay utcában. Felelevenítette azt is,

dr. Issekutz Sarolta

hogy 2000-ben „az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület Szongott Kristóf-díjat adományozott Dr. Szentpétery Tibor úrnak, a magyar történelmi sorsfordulók és épített örökségünk fotóművészeti dokumentálásáért, valamint a magyar-örménység kultúrájának

fenntartásáért, és a budapesti örmény katolikus lelkészség egyházi gondnokaként végzett áldozatos munkájáért, hálája és elismerése jeléül.”

Nagy taps köszöntötte a *Szentpétery család* megjelent tagjait. Sarolta felkérte *Padányi Gulyás Gáborné Szentpétery Mártát*, hogy „mintha otthon lenne családi körben”, tartson

előadást édesapja szerzteágazó tevékenységéről a filmbejátszás előtt. Márta összefoglalta édesapja életének legfontosabb momentumait, amelyről az előadás után a filmben részletesen is láttunk-hallottunk. (Az előadás szerkesztett változatát a 4–8. oldalon közreadjuk.) Az 56-os intézet munkatársa, Sárközy Réka által készített dokumentumfilmben a 83 éves Dr. Szentpétery Tibor felidézte azokat az emlékeit, amelyekre nagy szeretettel gondol vissza.

A januári program második részében Dr. Szarka György rendhagyó barangolást

A Fővárosi Örmény Klub januári közönsége

hirdetett meg őseink véráztat-ta földjére, az Isonzó-Doberdó hadszíntereire. „A száz évvel ezelőtt kezdődött I. világháború magyar hősei, áldozatai révén született meg a kicsi, csonka, de önálló Magyarország – kezdte Gyuri bácsi. – Ez a barangolás nem lesz záródokút, nem megy végig minden temetőn, nem lesz hadtörténeti tanulmányút, de mindenből lesz egy-egy kicsi. Az út során eljuttunk néhány múzeumba, temetőbe, szembeülünk a háború borzalmaival, szembeülünk azzal, hogy a háború Isten elleni véték. Ezzel szemben az út során ott lesz a csodálatos természet, az isteni teremtés nagyszerűsége, a természet harmóniája, a Júlia-Alpok szikláinak hófehérsége, az Isonzó smaragdzöldje, az Adria mélykékje. Ezért az utunk a szeretetről fog szólni, mert a szeretet az ellenpontja a gyűlölet tobzódásának. A korábbi három utazáson résztvevők szerint ez az út tulajdonképpen lelki gyakorlat.” A bevezető után fi-

Dr. Szarka György

gyelemmel végignéztük a több mint 120 kilométeres frontszakaszhoz kapcsolódó, a történeti emlékhelyeket és a természeti szépségeket bemutató vetített képeket Gyuri bácsi kommentálásában. (Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület ez évi programjának a 30-31. oldalon közreadjuk.)

Végül a klubest háziasszonya a soron következő programok ismertetését követően jó étvágyat és jó beszélgetést kívánt a pogácsa és az ásványvíz mellé.

A műsor végén dedikáltam Szentpétery Mártával a Pesthidegkúti Helytörténeti Füzetek sorozatban megjelent Dr. Szentpétery Tibor tiszteletére 2013. április 20-án, a Klebelsberg Kultúrkúriában tartott Emlékezés dokumentumértékű kiadványát. (Az emlékülés előadásait a füzetekben is folyamatosan közzéjük.) Szentpétery Mártával az előadás és a filmvetítés kapcsán arról is beszélgettünk, hogy minden pályázatot fel-

Fővárosi Örmény Klub

2014. február 20. csütörtök 17 óra

A Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme,
bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől

Műsor

Kali Kinga:

Örmény karakterológia a magyar irodalomban

Az örmény ember portréja magyar,
illetve magyar-örmény írók műveiben

Rendezői: Fővárosi Örmény Önkormányzat

Támogató: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

kutatnak, és a Klebelsberg Kultúrkúria, valamint a Pesthidegkúti Helytörténeti Kör a hagyaték megmentése érdekében miként keresi a kapcsolatokat az anyagi bázis előteremtésére azért, hogy édesapja életének és munkásságának tárgyi emlékei, teljes hagyatéka a kutatók és a nagyközönség számára hozzáfér-

hetővé váljon. A fotótár bázisa megoldás előtt áll, a fotográfus Dr. Szentpétery Tibor életművének méltó bemutatását szolgáló kiállítóhely megteremtését vállalta a Klebelsberg Kultúrkúria, amely a hagyatékot a most még romos, de felújítás alatt álló régi pesthidegkúti községházában kívánja elhelyezni.

Padányi Gulyás Gáborné Szentpétery Márta

Dr. Szentpétery Tibor életéről

Tisztelt egybegyűltek, szeretettel köszöntöm Önöket!

Engedjék meg, hogy Édesapámról, **dr. Szentpétery Tiborról** néhány szót szóljak, mielőtt megtekintik az '56-os Intézet munkatársa, Sárközy Réka által 1989-ben készített portréfilmet.

dr. Szentpétery Tibor 1916. január 5-én született Budapesten régi magyar-örmény családban. Édesapja pénzügyminisztériumi főtisztviselő, édesanyja tanítónői végzettséggel rendelkezett. Egész életét Budapesten élte, szüleivel a Rottenbiller utcából az érettségi évében költöztek ki az akkor frissen parcelázott Gábor Áron utcai telken épült családi villába, amelyben élete végéig élt.

Az akkori Pasarétről nagy szeretettel beszélt: a Pasaréti út fölött teljes zöld alagutat képező fasorról (egyik oldalát az 5-ös buszjárat miatt kellett kivágni, mert két busz nem fért el egymással szemben); a Pasaréti ferences templomról és kolostorról, melynek az építési munkálataiban önkéntesként tevékenykedet, a környékbeli kertek gyümölcsöseiről, az akkor a környéket még meg-

Padányi Gulyás Gáborné Szentpétery Márta

határozó kukoricaföldekről, de a hamar megszerveződött társasági életről is.

A Szent István Gimnáziumban érettségizett, majd 1937-ben szerzett jogi diplomát a budapesti Pázmány Péter Egyetemen. Önkéntesként jelentkezett a frontra, és amikor hajmáskéri kiképzése után nem sokkal haditudósító pályázatot hirdettek, három anonim borítékban küldött be fotókat – ezekkel megnyerte mind az I., a II., és a III. helyezést. Ekkor élete nagy élménye, hogy a Bécsi Döntések eredményeképpen visszacsatolt Erdélyt a reguláris sereg előtt járva végig elmondhatatlan szeretetet tapasztalt katonai előfutárként.

A Don kanyarhoz 26 évesen, 1942 májusában egy haditudósító egység vezetőjeként került ki. Azelőtt is, a fronton is sokat fotózta Horthy István kormányzó-helyettest, haditudósítóként többször repült az általa vezetett gépen. A kormányzó-helyettes halála előtt 5 nappal, 1942. augusztus 15-én, mialatt itthon a Máriaremetei kegytemplomban misét mondtak szülei a hazatéréséért, sebesült meg a fronton, úgy, hogy a szeme előtt tartott Leica fényképe-

zőgépe fogta fel és térítette el a neki szánt lövedéket, ezzel megmentve életét. Augusztus végére érkezett haza a sebesülteket szállító vonattal, és csak Verebélyi professzor sebészi bravúrájának köszönhetően sikerült megmenteni karját az amputálástól. Sebesülése helyszínére nyolcvan évesen zárandokolt el ismét.

Felépülése után 1944-ben a haditudósító egység egyik parancsnokaként a tétényi Lanária laktanyában reprókat készített saját Don-kanyari képeiről – az eredeti tekercek az egész haditudósító anyaggal együtt később megsemmisültek.

1945-ben a német frontra vezényelték szintén haditudósítóként, ahol amerikai fogságba esett. A fogság ideje alatt az amerikaiak felismerték, hogy jó fotóssal van dolguk, ezért a legkorszerűbb fotóműhely- és labort rendezték be a tábor területén „Doktor Tibor” számára, akkor már polgári alkalmazottként. Az hadvezetés többször vette igénybe szolgálatait – a Sasfészekbe, több munkatáborba is a legelső amerikai felszabadító egységekkel vitték el, hogy dokumentumfotókat készítsen. Ezeket a negatív tekerceket azonban a képek elkészülte után a helyszínen elvették tőle, nála ezekből a történelmi felvételekből semmi nem maradt – emlékei azonban igen...

1945 szilveszterén úgy határozott, hogy nem tartja meg a neki felajánlott és már meglehetősen ismertségre és népszerűsége tette fotólabort Bad Aiblingban, 1946 tavaszán kalandos körülmények között hazaindult. Budapesthez közeledve a korábban egy patakmederben sziklahasadékba rejtett és vízmentesen – reá jellemző precizitással- csomagolt fényképezőgépet magához vette, ez lesz majdani fotóműtermi munkásságának első kelléke. Sok kaland után 1946 májusában érke-

zett meg Budapestre, ahol hazaérkeztekor édesanyja azonnal a Széher úti Szent Ferenc kórházba irányította, ahol nagybeteg édesapja „megvárta” fiát, akinek megérkezte utáni éjszaka halt meg.

1946 és 1950 között a Krisztina körúton üzemeltett egy nagyon népszerűvé vált műtermet Budai Gyermekek Fotó néven – elsősorban az I, II és XII kerületi családok vették igénybe nagy számban a szolgáltatásait.

Az eddigi fotós életútját „amatőrként” járta, saját intuíciói, önszorgalomból szerzett ismeretei felhasználásával. Azért, hogy a műtermet jogszerűen üzemeltethesse, 1947 októberében megszerezte a Fényképészek Ipartestületének Segédlevelét – a Mesterlevelet majd csak 1960-ban állították ki dr. Szentpétery Tibor számára.

A műtermi életnek egyik pillanatról a másikra véget kellett vetni 1950-ben: a Pénzügyminisztériumból megsúgták neki, hogy május 1-én államosítani fogják a fotóműtermeket. Egyetlen éjszaka csomagolta össze és vitte haza a műteremből mindazt, amit fontosnak gondolt (ma is megvannak a szórólapok, dekorációk, és főleg: a negatívok, valamint a fényképek regiszterei és adatolt csíkmásolatai) – és kezdett új lehetőségek felkutatásába.

1950-ben néhány hónapig a Kohó- és Gépipari Minisztériumban dolgozott, de egy díjnyertes fotója miatt, amelyet 1942-ben a csíksomlyói remetéről készített (*képünk) úgy rúgták ki, hogy még az fotólaborba sem mehetett vissza, csak a portán vehette át személyes holmijait.

Múzeumoknál próbált meg elhelyezkedni – a Nemzetinél, a Budai Várban, a Néprajzinál, stb. – mindegyiknél kb. 6 hónapot tölthetett el, mígnem menetrend-